

Czesław Józef Nowak

1905-1942

Absolwent Szkoły Morskiej w Londynie z 1940 roku, III oficer – zginął na s/s „Wigry”.

Urodził się 9 lipca 1905 r. w Krakowie (rodzice Jan i Joanna Grotyńska). Według karty meldunkowej pracował w Gdyni od 1934 roku jako marynarz (ostatni adres zamieszkania: ul. Leśna 35), m.in. na statkach „K. Pułaski” i „Minerwa”. W 1933 r. ożenił się z Franciszką Łucją (z domu Ratajczak). Szkołę Morską dokończył w Anglii w 1940 r.

W połowie stycznia 1942 r. był III oficerem na s/s „Wigry” przewożącym dwa tysiące ton mączki rybnej w czasie kolejnego rejsu z Reykjaviku do Nowego Jorku. Parowiec był już niedaleko Reykjaviku, gdy podczas bardzo silnego sztormu i wiatru o sile 12^oB nastąpiły po kolei dwie awarie – lewego kotła i urządzeń sterowniczych. Dryfujące bezwładnie w głąb zatoki Faxi „Wigry” wiatr i fale rzuciły na skały. Członkowie załogi, którzy byli w szalupie, spośród znajdujących się w wodzie rozbitków żywych wyłowili dwóch, ale jeden z nich zmarł. W końcu fale

Czesław Nowak stoi najwyżej, drugi z lewej; fot. zbiory rodziny

Z żoną Franciszką

Siostrzeniec Czesława Nowaka Bartłomiej Wodniak przy mogile załogi s/s „Wigry, Reykjavik 1994; fot. zbiory rodziny

wywróciły szalupę, a do brzegu dotarło tylko trzech: II oficer Ludwik Smolski (abs. WN z 1940 i 1944), marynarz Bragi Kristjánsson i radiooficer Waclaw Przybysiak, który, wyćnięczony, zmarł na brzegu.

„W dwa dni po zatonięciu «Wigier» na redę Reykjaviku w Hvalfjörður zawinął polski parowiec «Hel» dowodzony przez kapitana Tadeusza Szczygielskiego. I ten statek stoczył ciężką walkę z huraganowym sztormem, który zatopił «Wigry», odnosząc szereg uszkodzeń. [...] załoga «Helu» wzięła udział w identyfikacji 18 zwłok ofiar katastrofy. Ich pogrzeb odbył się 19 stycznia. Był to bardzo uroczysty pogrzeb. Prócz tłumu mieszkańców Reykjaviku i załogi statku «Hel» z kapitanem Szczygielskim na czele, wzięła w nim także delegacja załogi transatlantyku «Batory», który właśnie tego dnia zawinął na redę Reykjaviku po brytyjskich żołnierzy”².

Zegarek, który miał na ręce w chwili śmierci, przekazany rodzinie

Źródła: *Kadry morskie Rzeczypospolitej*, tom I, pod red. Jana Kazimierza Sawickiego, wyd. II, Gdynia 2000; Jerzy Miciński, Bohdan Huras, Marek Twardowski, *Księga statków polskich 1918-1945*, tom 3, Gdańsk 1999; Wadim Konstanty Taniewski-Elliott, *Spis personelu zatrudnionego na statkach Polskiej Marynarki Handlowej w latach 1939-1945*, Gdańsk 1981; „Wytknięty kurs”. Stanowisko Polskiej Marynarki Handlowej po dniu 5-go lipca 1945.

- 1 „Wytknięty kurs”. Stanowisko Polskiej Marynarki Handlowej po dniu 5-go lipca 1945, spis strat personelu PMH od chwili opuszczenia portu ojczystego we wrześniu 1945 r., s. 45.
- 2 Jerzy Miciński, Bohdan Huras, Marek Twardowski, *Księga statków polskich 1918-1945*, tom 3, Gdańsk 1999, s. 210-211.